

Tabulka č. 41 Poměr slov učitele a žáků vzhledem k délce praxe

Poměr slov, která v běžné hodině řeknu jako učitel, a slov, která řeknou žáci, je průměrně asi	Celkem	Méně než 3 roky	Více než 13 let	1. stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ
1:2 nebo méně	3,0 %	0,0 %	3,7 %	3,8 %	3,1 %
1:1	19,8 %	17,4 %	19,6 %	26,4 %	18,1 %
2:1	50,8 %	52,2 %	53,3 %	52,8 %	50,7 %
3:1 nebo více	26,4 %	30,4 %	23,4 %	17,0 %	28,1 %

Zjištění ukazují, že nejčastěji v hodinách podle vyjádření učitelů pronesou oni sami přibližně dvakrát více slov než žáci. V hodinách učitelů na 1. stupni ZŠ je od nejčastější hodnoty poměr vychýlen spíše ve prospěch žáků, naopak na 2. stupni ZŠ je častější větší prostor vyplněný proslovem učitele. Obdobně je patrné, že začínající učitelé mají tendenci hovořit během vyučovacích hodin častěji, zatímco učitelé s více než třináctiletou praxí promlouvají v hodinách méně.

4.5.1 Průběh rozvoje matematické gramotnosti v hospitacích

Hospitace se odehrály v převážné většině v hodinách matematiky (84 %), v menší míře v hodinách fyziky (12 %) a ve 4,4 % v hodinách jiných předmětů. Necelá desetina hospitací (9 %) se odehrála na 1. stupni ZŠ, zbylé hospitace se rovným dílem rozdělily mezi jednotlivé ročníky 2. stupně ZŠ. Největší podíl tříd (30 %) sestával z 11 až 16 žáků – pro výuku obecně a rozvoj matematické gramotnosti nevyjímaje optimální počet žáků umožňující jak individuální přístup učitele ke každému žákovi, tak realizaci skupinových aktivit, v nichž lze s výhodou aplikovat vzájemné učení se žáků. Ve čtvrtině tříd (27 %) byl počet žáků mezi 17 a 20, v pětině tříd (21 %) pak mezi 21 a 24. V necelé desetině tříd (9 %) byl počet žáků menší než 11, naopak ve 13 % tříd bylo přítomno více než 24 žáků (tedy již poměrně vysoký počet žáků kladoucí na učitele zvýšené nároky). Z hlediska podmínek pro rozvoj matematické gramotnosti byla velikost hospitovaných tříd pozitivním zjištěním. Jakkoli to pro rozvoj matematické gramotnosti není nijak vlivný faktor, je zajímavé, že v množině hospitovaných tříd mírně převažovaly třídy s převahou chlapců (44 %) nad třídami s převahou dívek (32 %; ve zbylých třídách byl poměr chlapců a dívek vyrovnaný).

Mezi učiteli vedoucími hospitované hodiny jednoznačně převažovali (82 %) učitelé odborně kvalifikovaní s příslušnou aprobačí.

Tabulka č. 42 Aprobovanost a kvalifikovanost pedagogů

Složení pedagogů	Neaprobovaný	Aprobovaný
odborně nekvalifikovaný	4,4 %	1,5 %
odborně kvalifikovaný	11,8 %	82,4 %

Každou šestou hospitovanou hodinu však vedl učitel s aprobačí neodpovídající vyučovanému předmětu. V tom lze vidět výraznou rezervu směrem k efektivnějšímu rozvoji matematické gramotnosti (a vyučovaných předmětů obecně), neboť je mimo jakoukoli pochybnost, že aprobovaně vedená výuka má výrazně vyšší potenciál vytvářet a upevňovat u žáků žádoucí dovednosti.

Závažným zjištěním je rovněž skutečnost, že mezi učiteli vedoucími hospitované hodiny výrazně převládali (65 %) učitelé s nejdélejší pedagogickou praxí (nad 13 let).